

ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต

นางสาวจรรุวรรณ ปวรจารย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1195-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION FACTORS AFFECTING THE GENERAL PUBLIC'S DECISION
IN POLITICAL LEADER ELECTION DURING CRISIS.

MISS JARUWAN PAWARAJAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1195-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของ
ประชาชนในภาวะวิกฤต

โดย

นางสาวจรรวรณ์ ปวรจารย์

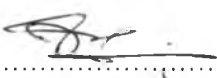
สาขาวิชา

นิเทศศาสตร์พัฒนาการ

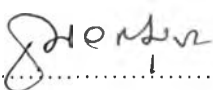
อาจารย์ที่ปรึกษา

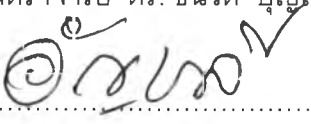
อาจารย์ ดร. อัญชลี ลีสุวรรณค์

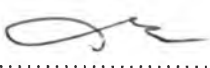
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่ว
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. อัญชลี ลีสุวรรณค์)

..... กรรมการ
(ดร. วิเชียร เกตุสิงห์)

จากรุวรรณ ปวรอาจารย์ : ปัจจัยทางการสื่อสารที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต (COMMUNICATION FACTORS AFFECTING THE GENERAL PUBLIC'S DECISION IN POLITICAL LEADERS ELECTION DURING CRISIS) อ. ที่ปรึกษา : ดร.อัญชลี ลีสุวรรณค์, 133 หน้า. ISBN 974-13-1195-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต 2) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับปัจจัยทางการสื่อสารทางการเมือง และ 3) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test One-Way ANOVA และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และมีการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง และทัศนคติที่มีต่อการเมือง มีความสัมพันธ์กับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมือง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างกับตัวแปรต่างๆ พบว่า
  - 2.1 เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน
  - 2.2 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล
  - 2.3 เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ
  - 2.4 เพศ และการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง และ
  - 2.5 เพศ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการเมือง

ภาควิชา .....การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต...จ.อรุวรรณ.....
 สาขาวิชา .....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา .....2543..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

428 52150 28 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: COMMUNICATION FACTORS / DECISION / POLITICAL LEADER ELECTION / CRISIS
JARUWAN PAWARAJAN : COMMUNICATION FACTORS AFFECTING THE
GENERAL PUBLIC'S DECISION IN POLITICAL LEADER ELECTION DURING
CRISIS. THESIS ADVISOR : ANCHALEE LEESAVAN .Ed.D. 133 pp. ISBN 974-13-
1195-8

The objectives of this research were 1) to investigate communication factors which include Political Information Exposure , Political Knowledge and Attitude towards Politics affecting the general public's decision in electing political leaders during crisis 2) to study the correlation between demographic characteristics and communication factors and 3) to study the correlation between demographic characteristics and criteria for political leaders election during crisis. Questionnaires were utilized to collect data from 400 Bangkok eligible voters. The data was tabulated and analyzed by using percentage , mean , T – test , One-way ANOVA and Person's Product Moment Correlation Coefficient . SPSS program was employed for data processing.

The results of the research could be summarized as follows :

1. Communication factors involving Political Information Exposure , Political Knowledge and Attitude towards Politics do correlate with the general public's criteria in their decision making to elect political leaders during crisis.
2. The correlation between demographic characteristics of the sample and other variables found :
  - 2.1 Gender, age, education , occupation and income correlated with Political Information Exposure from Mass Media .
  - 2.2 Occupation correlated with Political Information Exposure from Person Media .
  - 2.3 Gender correlated with Political Information Exposure from Special Media .
  - 2.4 Gender and education correlated with Political Knowledge, and
  - 2.5 Gender and occupation correlated with Attitude towards Politics.

Department .....Public relations..... Student's signature.....
 Field of study ..Development communication.. Advisor's signature.....
 Academic year .....2000..... co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณต่อผู้วิจัยหลายท่าน เริ่มตั้งแต่ ดร.อัญชลี ลีสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจเป็นอย่างดีตลอดมา รวมถึง รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาดูความแม่นยำในเนื้อหาของการวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ และขอกราบขอบพระคุณภรดาเดชาชัย ศรีพิจารณ์ ภรดาสุรกิจ ศรีสราญกุลวงศ์ และมิสสว่างจิต วงศ์จันทร์ ที่ให้โอกาส และความช่วยเหลือผู้วิจัยในการศึกษาต่อครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ภาควิชาการประชาสัมพันธ์และบัณฑิตวิทยาลัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิเทศศาสตร์ ที่อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี และคุณดวงจิตร์ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการติดต่อทุกครั้ง

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี

เหนืออื่นใดขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบุคคลสำคัญที่สุดอีกสองท่าน คือ คุณพ่อ ผู้เป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาครั้งนี้ และคุณแม่ ผู้เป็นแรงใจ ให้โอกาส และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดียิ่งมาโดยตลอด อีกทั้งขอขอบคุณพี่ชายที่แสนดี ที่คอยให้กำลังใจ และสนับสนุน ช่วยเหลือทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ

จารุวรรณ ปวราจารย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
กรอบความคิดในการวิจัย.....	11
2 ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ทางด้านการเมือง.....	22
แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ.....	23
ทฤษฎีการตัดสินใจ.....	28
ทฤษฎีภาวะวิกฤต.....	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ประชากร.....	38
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	38
วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	39
ตัวแปรการวิจัย.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
ลักษณะของเครื่องมือ.....	40
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ.....	41
เกณฑ์การให้คะแนน.....	42
การทดสอบเครื่องมือ.....	44
การทดสอบความเที่ยงตรง.....	44
การทดสอบความเชื่อถือได้.....	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	46
การประมวลผลข้อมูล.....	46
4 ผลการวิจัย.....	47
ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	48
การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	53
ความรู้ทางการเมืองของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	57
ทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการเมือง.....	59
เกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชน.....	62
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองในภาวะวิกฤตที่ประชาชน ต้องการ.....	68
การทดสอบสมมติฐาน.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	106
สรุปผลการวิจัย.....	107
อภิปรายผล.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	119
รายการอ้างอิง.....	121
ภาคผนวก.....	124
ประวัติผู้วิจัย.....	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
1	แสดงข้อบกพร่องของการเมืองไทย.....	4
2	แสดงการเปรียบเทียบสถานการณ์ภาพการเมืองไทยในปัจจุบันกับช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา.....	5
3	แสดงประเด็นปัญหาการเมืองไทยที่ควรเร่งแก้ไขมากที่สุด.....	5
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	48
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	49
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา.....	50
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพ.....	51
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	52
9	แสดงจำนวนและร้อยละของความเห็นในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสื่อที่เปิดรับ.....	53
10	แสดงจำนวนและร้อยละของความเห็นในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสื่อที่เปิดรับ.....	54
11	แสดงจำนวนและร้อยละของความเห็นในการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสื่อที่เปิดรับ.....	55
12	แสดงภาพรวมของการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
13	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ทางการเมือง.....	57
14	แสดงภาพรวมของความรู้ทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
15	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติที่มีต่อการเมือง.....	58
16	แสดงภาพรวมของทัศนคติที่มีต่อการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง.....	61
17	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจด้านความรู้ความสามารถ.....	62
18	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจด้านบุคลิกภาพ.....	63
19	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจด้านสังคมและการติดต่อสื่อสาร.....	64
20	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจด้านจริยธรรมทางการเมือง.....	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
21	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเกณฑ์การตัดสินใจด้านพรรคการเมือง.....	66
22	แสดงภาพรวมของเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง.	67
23	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้นำทางการเมืองในภาวะวิกฤต.....	68
24	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.	71
25	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคลกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.....	72
26	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.....	73
27	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางด้านการเมืองกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.....	74
28	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อการเมืองกับเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกผู้นำทางการเมืองของประชาชนในภาวะวิกฤต.....	75
29	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน...	76
30	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล.....	77
31	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ	78
32	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับความรู้ทางด้านการเมือง.....	79
33	แสดงความแตกต่างระหว่างเพศกับทัศนคติที่มีต่อการเมือง.....	80
34	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน...	81
35	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล....	82
36	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ	83
37	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับความรู้ทางด้านการเมือง.....	84
38	แสดงความแตกต่างระหว่างอายุกับทัศนคติที่มีต่อการเมือง.....	85
39	แสดงความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษากับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน.....	86

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
40	แสดง ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล..... 87
41	แสดง ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ..... 88
42	แสดง ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการรับรู้ทางด้านการเมือง..... 89
43	แสดง ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการทัศนคติที่มีต่อการเมือง..... 90
44	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน 91
45	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล.. 92
46	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ..... 93
47	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการรับรู้ทางด้านการเมือง..... 94
48	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการทัศนคติที่มีต่อการเมือง..... 95
49	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน..... 96
50	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อบุคคล. 97
51	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อเฉพาะกิจ..... 98
52	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการรับรู้ทางด้านการเมือง..... 99
53	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการทัศนคติที่มีต่อการเมือง..... 100
54	แสดง ความแตกต่างระหว่างเพศ กับการทัศนคติในการเลือกผู้นำทางการเมือง (พิจารณาจากภาพรวม)..... 101
55	แสดง ความแตกต่างระหว่างอายุ กับการทัศนคติในการเลือกผู้นำทางการเมือง (พิจารณาจากภาพรวม)..... 102
56	แสดง ความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษา กับการทัศนคติในการเลือกผู้นำทางการเมือง(พิจารณาจากภาพรวม)..... 103
57	แสดง ความแตกต่างระหว่างอาชีพ กับการทัศนคติในการเลือกผู้นำทางการเมือง(พิจารณาจากภาพรวม)..... 104
58	แสดง ความแตกต่างระหว่างรายได้ กับการทัศนคติในการเลือกผู้นำทางการเมือง(พิจารณาจากภาพรวม)..... 105